

Markert, Wojciech

"Pułtusk. Studia i materiały z dziejów miasta i regionu", t. IV, Pułtusk 2000 : [recenzja]

Rocznik Mazowiecki 13, 314-315

2001

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Rola szlachty mazowieckiej w kształtowaniu polskiego krajobrazu kulturowego, Wyższa Szkoła Humanistyczna w Pułtusku i Muzeum Szlachty Mazowieckiej w Ciechanowie, Ciechanów 2000, ss. 316

Publikacja materiałów z sesji naukowej, która odbyła się w Muzeum Szlachty Mazowieckiej w Ciechanowie prezentuje wyniki kilkunastoletnich badań nad historią szlachty zamieszkującej region Mazowsza. Zdaniem większości badaczy bardzo licznie reprezentowana drobna i zaściankowa szlachta na północnym Mazowszu odegrała decydującą rolę w kształtowaniu obrazu kulturalno-społecznego regionu. Nic zatem dziwnego, iż właśnie jej poświęcono szczególnie dużo uwagi.

Zebrane artykuły traktują o wybranych, ale ważnych aspektach jej historii. Poruszono zarówno problematykę początków i rozwoju szlachty na Mazowszu, jak i jej relacji z ludnością chłopską i duchowieństwem. Wiele miejsca poświęcono roli szlachty w kształtowaniu relacji gospodarczych oraz jej wpływowi na kulturę materialną, zwłaszcza na architekturę. Osobną część publikacji stanowią artykuły poświęcone szlachcie zamieszkującej inne regiony Polski (Podkarpacie, Polesie) oraz sąsiadujących z nią krajów (Litwa, Słowacja, Ukraina). Nadają one wnioskowi, dotyczącym Mazowsza szerszego kontekstu.

Publikacja jest doskonałym przykładem aktywności regionalnych placówek naukowych nie tylko prowadzących badania, ale i upowszechniających ich wyniki.

Anna Eliza Markert

Pułtusk. Studia i materiały z dziejów miasta i regionu, t. IV, Wyższa Szkoła Humanistyczna w Pułtusku, Pułtusk 2000, ss. 259

Działalność Wyższej Szkoły Humanistycznej w Pułtusku dała impuls do niezwykłego rozwoju badań nad historią miasta i okolic. Jednocześnie placówka dba o publikowanie ich wyników i jednoczesne propagowanie wiedzy o regionie. Jednym z przejawów tej działalności jest seria *Pułtusk. Studia i materiały z dziejów miasta i regionu*.

W czwartym tomie znalazły się dwa artykuły poświęcone historii architektury Pułtuska oraz badań archeologicznych prowadzonych na jego terenie. Wiele uwagi poświęcono dziejom społecznym i kulturalnym miasta oraz wpływowi na nie ludności żydowskiej. Podsumowana została działalność lokalnych placówek naukowych za ostatnie lata — biblioteki miejskiej, archiwum i Wyższej Szkoły Humanistycznej, odgrywających ogromną rolę w propagowaniu badań

nad dziejami północno-wschodniego Mazowsza. Bardzo interesujące są opublikowane źródła — wspomnienia mieszkańców miasta.

Różnorodność podejmowanej tematyki zbliża *Pułtusk. Studia i materiały z dziejów miasta i regionu* do czasopisma — dla serii bardziej celowe wydaje się wydawanie tomów tematycznych. Niemniej jest to pozycja godna uwagi badaczy i miłośników historii Mazowsza.

Wojciech Markert

Podkowa Leśna i Stawisko. Szkice z dziejów, Towarzystwo Przyjaciół Miasta-Ogrodu Podkowa Leśna, Podkowa Leśna 2000, ss. 170

Początki Podkowy Leśnej powstałej na terenie lasów Młochowskich sięgają 1925 r., kiedy powstała stacja Elektrycznej Kolei Dojazdowej. Dzięki świetnej komunikacji z Warszawą na rozparcelowanym folwarku Stanisława Wilhelma Lilpopa szybko wyrosło ekskluzywne osiedle o charakterze rekreacyjno-wypoczynkowym. W 1965 r. miejscowość uzyskała prawa miejskie.

Niezwykłość tego ściśle związanego ze stolicą Polski miasta, polega przede wszystkim na jego położeniu (większość jego powierzchni pokrywa las). Nic zatem dziwnego, iż badacze historii Podkowy Leśnej koncentrują się na jej architekturze, założeniach urbanistycznych itp. Jednak nie tylko ta problematyka została podjęta w publikacji *Podkowa Leśna i Stawisko. Szkice z dziejów*. Artykuł Barbary Nowickiej naświetla historię Stawiska, części miasta Podkowa Leśna, związanego z rodziną założyciela miasta Stanisława Lilpopa i jego zięcia Jarosława Iwaszkiewicza. Ponadto zamieszczono zarys historii istniejącego od 1930 r. Towarzystwa Przyjaciół Miasta-Ogrodu Podkowa Leśna.

Zbiór artykułów naświetla dzieje niezwykle, pozostającego w cieniu Warszawy miasta, które posiada nie tylko niepowtarzalny klimat, ale wartą poznanie, interesującą historię.

Wojciech Markert